

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
КАФЕДРА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ, ІНФОРМАЦІЙНОГО ТА
КОРПОРАТИВНОГО ПРАВА**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної роботи
та міжнародної співпраці
Львівського національного університету
імені Івана Франка Різник С.В.

«30» серпня 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕЛЕКТРОННИЙ БІЗНЕС І ПРАВО

галузь знань **08 «Право»**
спеціальність **081 «Право»**
освітня програма **ОС Бакалавр**
дисципліна вільного вибору студента
юридичний факультет

Робоча програма навчальної дисципліни «Електронний бізнес і право» для студентів за галуззю знань 08 «Право», спеціальністю 081 «Право» у межах освітньої програми ОС Бакалавр, 2022 р.

Розробник:

Кметик-Подубінська Христина Ігорівна – асистент кафедри інтелектуальної власності, інформаційного та корпоративного права, кандидат юридичних наук

*Робоча програма затверджена на засіданні кафедри інтелектуальної власності, інформаційного та корпоративного права Львівського національного університету імені Івана Франка
(Протокол від «30» серпня 2022 року № 1)*

**Завідувач кафедри
інтелектуальної власності, інформаційного
та корпоративного права** _____

проф. Яворська О.С.

«30» серпня 2022 року

Схвалено Вченою Радою юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка (галузь знань 08 «Право», спеціальність 081 «Право» у межах освітньої програми ОС Бакалавр).

Протокол від «30» серпня 2022 року № ____

«30» серпня 2022 року

Голова _____ проф. В.М. Бурдін

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів – 3,5	Галузь знань 08 «Право»	Вибіркова
	Спеціальність 081 «Право»	Рік підготовки:
		4-й
Загальна кількість годин - 105		Семестр
		7-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 32 самостійної роботи студента - 73	Освітньо-професійна програма ОС Бакалавр	Лекції
		16 год.
		Практичні
		16 год.
		Самостійна робота
		73 год.
	Вид контролю: залік	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання – 1:2,3

Мова навчання: українська

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення вибіркової дисципліни «Електронний бізнес і право» є формування у студентів компетентностей самостійного вирішення практичних питань застосування законодавства у сфері електронного бізнесу, інтеграції знань для правильного застосування міжнародних стандартів ведення електронного бізнесу, ознайомлення із сучасними правовими підходами.

Цілями курсу є оволодіння знаннями щодо особливостей організації ведення бізнесу у цифровому середовищі; застосування електронних документів та умов функціонування електронного документообігу; отримання та використання електронного підпису та електронного цифрового підпису; поняття, видів та правового значення електронних довірчих послуг; специфіки використання веб-сайту підприємства як бізнес-інструменту; характеристики електронного правочину, порядку укладення, змісту та особливостей виконання смарт-контрактів; видів, суб'єктів та сфери застосування електронної комерції; правового регулювання та особливостей здійснення електронних закупівель.

Важливою ціллю курсу є оволодіння студентами компетентностями із застосування на практиці законодавства у сфері електронного бізнесу; визначення умов ведення електронного бізнесу; специфіки укладення договорів, а також критичного аналізу судової практики у сфері електронного бізнесу.

Результати навчання. Після завершення цього курсу студент буде:

Знати:

- поняття та особливості організації ведення бізнесу у цифровому середовищі;
- ознаки, сферу застосування електронних документів та умови функціонування електронного документообігу;
- особливості отримання та використання електронного підпису та електронного цифрового підпису;
- поняття, види та правове значення електронних довірчих послуг;
- специфіку використання веб-сайту підприємства як бізнес-інструменту;
- поняття і характеристики електронного правочину, порядок укладення, зміст та особливості виконання смарт-контрактів;
- поняття, види, функції, суб'єктів та сферу застосування електронної комерції;
- правове регулювання та особливості здійснення електронних закупівель.

Вміти:

- використовувати сучасні правові доктрини та принципи в процесі застосування норм законодавства, що регулює суспільні відносини у сфері електронного бізнесу;
- застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці електронного бізнесу і його впливу в сучасному суспільстві;
- проводити порівняльно-правовий аналіз ведення електронного бізнесу різних правових систем;
- критично оцінювати ефективність правового регулювання електронного бізнесу для вдосконалення механізмів захисту прав, свобод та інтересів клієнтів;
- обґрунтовувати та мотивувати рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію щодо правомірності ведення електронного бізнесу;
- застосовувати знання та розуміння основних засад та процедур судочинства при аналізі судової практики у сфері електронного бізнесу;
- обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи щодо проблем правового регулювання електронного бізнесу;
- розв'язувати практичні ситуативні задачі, пов'язані з реалізацією прав суб'єктів електронного бізнесу;
- самостійно готувати проекти договорів у сфері електронного бізнесу, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Особливості організації та ведення бізнесу у цифровому середовищі

Поняття та зміст електронного бізнесу. Моделі електронного бізнесу. Принципи функціонування електронного бізнесу. Правове регулювання електронного бізнесу. Учасники відносин у сфері електронного бізнесу. Інструменти ведення електронного бізнесу. Проблеми та перспективи електронного бізнесу.

Тема 2. Електронні документи та електронний документообіг

Електронний документообіг: поняття, ознаки, суб'єкти, сфера застосування, умови функціонування. Поняття, ознаки та характеристика електронного документа. Правове регулювання електронних документів. Види електронних документів. Порядок відправлення, передавання та одержання електронних документів. Правове значення.

Тема 3. Електронний підпис та електронний цифровий підпис

Електронний підпис: поняття, види, сфера застосування. Правове забезпечення функціонування електронного підпису та його юридична сила. Порядок накладення електронного цифрового підпису. Електронні довірчі послуги: поняття, види, правове значення.

Тема 4. Веб-сайт підприємства як бізнес-інструмент та електронні платіжні системи

Технології комунікації і формування образу на електронному ринку. Підприємство у сучасному веб-просторі. Веб-сайт підприємства як інструмент електронного бізнесу. Класифікація веб-сайтів. Веб-сайт підприємства як об'єкт оподаткування. Електронні платіжні системи. Види електронних систем взаєморозрахунків. Платіжні інструменти.

Тема 5. Електронний правочин. Смарт-контракти

Поняття та характеристика електронного правочину. Смарт-контракти: правова природа та зміст. Порядок вчинення електронних правочинів. Комерційні електронні повідомлення, їх види. Особливості оферти і акцепту. Виконання електронного договору. Права та обов'язки сторін. Особливості договору, що укладається поза торговельними або офісними приміщеннями, та договору на відстані.

Тема 6. Цифрові портали та застосунки для ведення електронного бізнесу

Державні послуги онлайн: правове регулювання. Види послуг. ДІЯ: проекти цифрової трансформації. Інші інформаційні портали, портали надання державних послуг: Єдиний державний веб-портал електронних послуг Кабінет електронних сервісів Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань. Електронний суд.

Тема 7. Електронна комерція як складова електронного бізнесу

Поняття електронної комерції та електронної торгівлі. Види електронної комерції. Функції електронної комерції. Правове регулювання електронної комерції. Учасники відносин у сфері електронної комерції. Постачальники послуг проміжного характеру в інформаційній сфері. Електронні магазини. Електронні аукціони, електронні біржі.

Тема 8. Електронні закупівлі

Поняття електронних закупівель. Правове забезпечення електронних закупівель. Учасники відносин у сфері електронних закупівель. Електронна система публічних закупівель. Здійснення електронних державних закупівель. Електронна система «PROZORRO» як інструмент державних закупівель.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем	Кількість годин			
	Усього	у тому числі		
		Л	П	С
Тема 1. Особливості організації та ведення бізнесу у цифровому середовищі	11	2	2	9
Тема 2. Електронні документи та електронний документообіг	11	2	2	9
Тема 3. Електронний підпис та електронний цифровий підпис	11	2	2	9
Тема 4. Веб-сайт підприємства як бізнес-інструмент та електронні платіжні системи	11	2	2	9
Тема 5. Електронний правочин. Смарт-контракти	11	2	2	9
Тема 6. Цифрові портали та застосунки для ведення електронного бізнесу	11	2	2	9

Тема 7. Електронна комерція як складова електронного бізнесу	12	2	2	9
Тема 8. Електронні закупівлі	12	2	2	10
Разом	90	16	16	73

Лекційний курс - 16 год.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Особливості організації та ведення бізнесу у цифровому середовищі	2
2	Тема 2. Електронні документи та електронний документообіг	2
3	Тема 3. Електронний підпис та електронний цифровий підпис	2
4	Тема 4. Веб-сайт підприємства як бізнес-інструмент та електронні платіжні системи	2
5	Тема 5. Електронний правочин. Смарт-контракти	2
6	Тема 6. Цифрові портали та застосунки для ведення електронного бізнесу	2
7	Тема 7. Електронна комерція як складова електронного бізнесу	2
8	Тема 8. Електронні закупівлі	2
Разом		16

Практичні заняття - 16 год.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Особливості організації та ведення бізнесу у цифровому середовищі	2
2	Тема 2. Електронні документи та електронний документообіг	2
3	Тема 3. Електронний підпис та електронний цифровий підпис	2

4	Тема 4. Веб-сайт підприємства як бізнес-інструмент та електронні платіжні системи	2
5	Тема 5. Електронний правочин. Смарт-контракти	2
6	Тема 6. Цифрові портали та застосунки для ведення електронного бізнесу	2
7	Тема 7. Електронна комерція як складова електронного бізнесу	2
8	Тема 8. Електронні закупівлі	2
Разом		16

Самостійна робота - 73 год.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Особливості організації та ведення бізнесу у цифровому середовищі	9
2	Тема 2. Електронні документи та електронний документообіг	9
3	Тема 3. Електронний підпис та електронний цифровий підпис	9
4	Тема 4. Веб-сайт підприємства як бізнес-інструмент та електронні платіжні системи	9
5	Тема 5. Електронний правочин. Смарт-контракти	9
6	Тема 6. Цифрові портали та застосунки для ведення електронного бізнесу	9
7	Тема 7. Електронна комерція як складова електронного бізнесу	9
8	Тема 8. Електронні закупівлі	10
Разом		73

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У ході викладання навчальної дисципліни підлягають використанню методи, спрямовані на: формування у студентів інтересу до пізнавальної діяльності й відповідальності за навчальну працю; забезпечення мисленнєвої

діяльності (індуктивного, дедуктивного, репродуктивного та пошукового характеру); а також методи, пов'язані із контролем за навчальною діяльністю студентів.

Під час викладання курсу використовуватимуться наступні навчальні методи та техніки: лекції, колаборативне навчання (групові проекти), проектно-орієнтоване навчання (презентації), поєднання активних та інтерактивних методів навчання (дискусії, дебати, моделювання кейсів, ситуативний аналіз).

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять з метою перевірки рівня підготовленості студента до заняття. Методи проведення поточного контролю під час навчальних занять здійснюються шляхом усного опитування студентів, виконання завдань, проектів та вирішення практичних кейсів. Проміжний контроль здійснюється шляхом проведення модульного контролю. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання шляхом проведення заліку. Форма проведення заліку (модуля) – письмова, усна, тестова тощо - затверджується кафедрою.

Письмові роботи. Очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт (есе, проекти, вирішення кейсу).

Академічна доброчесність. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.

Політика виставлення балів. Враховуються бали, набрані на поточному оцінюванні та бали підсумкового оцінювання. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізень на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання тощо.

9. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЩО ПРИСВОЮЮТЬСЯ СТУДЕНТУ

Поточна успішність	Модуль	Сума
50	50	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Визначення	Підсумкова оцінка
90-100	A	відмінно	відмінно
81-89	B	дуже добре	добре
71-80	C	добре	
61-70	D	задовільно	задовільно
51-60	E	достатньо	
до 51	FX	незадовільно з правом перездачі	незадовільно
до 51	F	незадовільно без права перездачі	

Критерії оцінювання за національною шкалою та ECTS:

90-100 балів (відмінно) - виставляється студенту, який дав повну і правильну відповідь на всі питання, що базуються на знанні нормативно-правових актів, судової практики та спеціальної літератури. Прояви уміння застосування набути знання до конкретних суспільно-економічних ситуацій та здібності аналізу джерел вивчення даного курсу.

81-89 балів (дуже добре) - виставляється студенту, який дав не цілком повну але правильну відповідь на всі питання, що базується на знанні.

71-80 балів (добре) - виставляється студенту, який дав повну і правильну відповідь, але не на всі питання, або відповідь не базується на всіх складових джерелах вивчення. Тобто знав нормативно-правовий акт та судову практику але не знав інформації, що міститься у спеціальній літературі, чи інформації, яка міститься у інших джерелах. Однак у підсумку його відповідь повинна базуватись не менше ніж на двох базових джерелах.

61-70 балів (задовільно) - виставляється студенту, який не дав вичерпної детальної відповіді на питання контрольних завдань і яка базується тільки на одному із рекомендованих джерел вивчення матеріалу.

51-60 балів (достатньо) - виставляється студенту, який не дав вичерпної (достатньої) відповіді на питання контрольних завдань та не може назвати джерела інформації навчальної дисципліни.

0-50 балів (незадовільно) - виставляється студентові, який виявив значні прогалини в знаннях основного навчального матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, незнайомий з основною юридичною літературою з дисципліни.

10. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Кметик-Подубінська Х.І. Електронний бізнес і право. Програма курсу та методичні рекомендації для студентів. Львів: Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2022. URL: <https://law.lnu.edu.ua/course/elektronnyu-biznes-ta-pravo>

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Аналіз впливу Угоди про асоціацію з ЄС на комплексний розвиток електронних сфер урядування, закупівель та комерції. URL: <http://eb.dep145.org.ua/node/5>.
2. Ананьєв О.М. Напрями розвитку сучасного електронного бізнесу. Торгівля, комерція, підприємництво. 2003. Випуск 6.
3. Андронік О.Л., Воронін А.В. Можливості та загрози електронної комерції в Україні. Економіка і організація управління. № 4 (44), 2021.
4. Апопій В.В. Інтернет-торгівля: проблеми і перспективи розвитку. Регіональна економіка. 2003. № 1. С. 25.
5. Ардаскіна Т.М. Електронна комерція: навчальний посібник / Тардаскіна Т.М., Стрельчук Є.М., Терешко Ю.В. Одеса: ОНАЗ ім. О.С. Попова, 2011. 244 с.
6. Барицька Л. Включення України в інтеграційні процеси міжнародної електронної торгівлі. Економіст. 2002. № 9. С. 27.
7. Березовський Д. Підприємство у сучасному веб-просторі. Етапи створення веб-сайту. Інформаційне суспільство: проблеми формування і розвитку в сучасних умовах. 2018.
8. Белікова В.В. Веб-сайт підприємства як об'єкт бухгалтерського обліку і оподаткування. Наукові праці. Економіка, 2017. С. 302-290.

9. Белозерцев В.С., Худякова О.С. Використання інструментів електронної комерції в сучасних умовах. Економіка та держава, 2018. С. 41-43.
10. Біляк Т.О., Бірюченко С.Ю., Бужимська К.О. Основи підприємництва: підручник. Житомир : ЖДТУ, 2019. 493 с.
11. Боковець В.В., Давидюк Л.П. Електронна торгівля і її значення для розвитку бізнесу. Вісник, 2021, С. 210.
12. Бондарчук О.Г. Здійснення електронних державних закупівель: переваги та недоліки URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2017/5_2017/part_1/18.pdf, 2017.
13. Буй Т., Гаврилів І. Розвиток електронної комерції як інструмент підвищення конкурентоспроможності українських компаній. 2015.
14. Васильченко Л.С., Якушев О.В., Литвин С.В. Веб-сайт підприємства як ефективний інструмент маркетингових комунікацій в мережі Інтернет. Вестник Херсонского національного технічного університета, 2020, 1-2 (72). С. 19-24.
15. Використання можливостей ринку B2B у підприємницькій діяльності для виходу на міжнародні ринки. Вісник Академії праці і соціальних відносин. 2008 р. № 3/2(45). К.: Курс, 2008. С. 17-19.
16. Виноградова О.В., Дрокіна Н.І. Електронний бізнес. Державний університет телекомунікацій. Київ, 2018. 292 с.
17. Виноградова О.В., Недопако Н.М. Маркетинг у соціальних мережах. ДУТ. Київ, 2022. 202 с.
18. Вовк М.З. Електронний підпис та електронна печатка як цивільно-правові засоби електронної ідентифікації суб'єктів підприємництва. 2020.
19. Гаврилишин Н.М. Сучасний стан та перспективи розвитку електронної комерції в Україні. URL: http://www.rusnauka.com/15_APSN_2010/Informatica/67476.doc.htm.
20. Гальчинський Л.Ю., Гаврилова А.Г. Оцінка функціонування електронної системи «PROZORRO» як інструмент державних закупівель. Актуальні проблеми економіки та управління. № 11/2017. URL: <http://ape.fmm.kpi.ua/article/view/102574>
21. Глушаченко А.І. Електронні бухгалтерські документи та електронний документообіг на підприємстві. 2021.
22. Горбенко І.Д. Методи обчислення системних параметрів для електронного підпису «Crystals-Dilithium» 128, 256, 384 та 512 біт рівнів безпеки. Radiotekhnika, 2020. С. 5-28.
23. Грехов А.М. Електронний бізнес (Е-комерція): навчальний посібник / Грехов А.М. К.: Кондор, 2008. 302 с.
24. Гринович А.А., Пухальська Г.В. Електронний цифровий підпис: особливості застосування, переваги та проблеми. Вісник Хмельницького національного університету, 2009. С. 19-21.

25. Давидова І.В. До питання про підвищення ролі електронного підпису в умовах карантину. 2020.
26. Двойленко І. Вирішення типових проблем впровадження систем електронного документообігу із застосуванням електронного цифрового підпису в органах державної влади. Теорія і методологія управління, 2007.
27. Дергачова В.В. Глобалізація бізнесу та Інтернет-маркетинг: перспективи і проблеми: [монографія] / Дергачова В. В., Скибіна О. О. / Дон ДУЕТ ім. М. Туган-Барановського. Донецьк, 2007. 216 с.
28. Добрава Н.В. Основи бізнесу: навчальний посібник. Одеса: Бондаренко М.О., 2018. 305 с.
29. Драчов В. Мобільна торгівля як один з перспективних напрямків електронної торгівлі. Журнал європейської економіки. 2005. Т. 4. С. 242-255.
30. Дутов М.М. Правове забезпечення розвитку електронної комерції. 2017.
31. Електронна комерція в Україні: конкурентний дисбаланс і податкові виклики. URL: <http://reforms.in.ua/news/elektronna-komerciya-v-ukrayini-konkurentnyudysbalans-i-podatkoviy-vyklyk>.
32. Електронна комерція: навч. посібник / А.М. Береза, І.А. Козак, Ф.А. Левченко та ін. К.: КНЕУ, 2012. 326 с.
33. Електронна комерція: організація та облік: навчальний посібник / Л. М. Янчева, А. П. Грінько, А.С. Крутова, Т. О. Тарасова Харків: ХДУХТ, 2008. 231 с.
34. Євтушенко Д.Д. Електронний бізнес, електронна комерція, Інтернет-торгівля: сутність та взаємозв'язок понять. 2014.
35. Задграка В.К. Методи захисту фінансової інформації: навч. посібник / Задірака В.К., Олексюк О.О. Тернопіль: Збруч 2000.
36. Зайцева О.О., Болотинюк І.М. Електронний бізнес. Лілея-НВ, Івано-Франківськ, 2015. 264 с.
37. Засенко О.Ю. Конвергенція сучасних інструментів системи електронної комерції Європейського Союзу. International relations, part «Economic sciences», 2016, № 7.
38. Захарченко Н.В., Маслій Н.Д., Мамуненко М.С. Вплив електронного документообігу на ефективність діяльності підприємства. Молодий вчений, 2017. С. 582-587.
39. Інтернет-магазин: організація, оподаткування, облік / Під ред. Я. Кавторєва. Х. : Фактор, 2009. 128 с.
40. Капінус Л.В., Бикова В.О., Ніколаєнко І.В. Дослідження маркетингових комунікацій підприємства на онлайн-ринку. 2019.
41. Карпій О.П., Виноградська Ю.А. Веб-сайт підприємства як засіб управління маркетинговою діяльністю. Scientific notes of Lviv University of Business and Law, 2022. С. 213-219.

42. Квач Я.П., Дроздова О.Г. Сутність та розвиток електронної торгівлі в Україні: обліковий аспект. 2015.
43. Киреева Н. Електронний підпис як засіб забезпечення безпеки на ринку фінансових послуг. Юридичний вісник, 2018. С. 73-78.
44. Коваленко О. Розвиток підприємництва в Інтернет-торгівлі. Вісник КНЕУ. 2005. № 6. С. 28-33.
45. Конопляникова М.А. Послугування Internet як каналом маркетингових комунікацій. Маркетинг в Україні. 2002. № 4. С. 19-23.
46. Кормич Б.А. Інформаційна безпека: організаційно-правові основи: навч. посібник / Кормич Б.А. К: Кондор, 2004.
47. Костенко О.В. Електронний підпис та електронні довірчі послуги в законодавстві Сполучених Штатів Америки. Інформація і право, 2018. С. 76-83.
48. Кравець В. Інтернет-комерція в Україні. Вісник НБУ. 2004. № 3. С. 9.
49. Краус К.М., Краус Н.М., Манжура О.В. Електронна комерція та Інтернет-торгівля. Навчально-методичний посібник. К.: Аграр Медіа Груп, 2021. 454 с.
50. Краус К.М., Краус Н.М., Марченко О.В. Інноваційне підприємництво і цифровий бізнес: науково-економічна фіча розвитку та зміни в управлінні. Ефективна економіка. № 4.
51. Крутова А. Електронний документообіг на підприємствах електронної комерції. 2011.
52. Кудирко Н.Ф. Федоряк Р.М. Особливості сучасного стану ринку електронної комерції в Україні. Технології та дизайн. 2014. № 1(10). С. 1-7.
53. Кулик В.А. Оподаткування підприємств електронного бізнесу: національний та міжнародний аспекти. Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституціональних змін, 2020. С. 314-318.
54. Левон С. Інструментарій забезпечення транспарентності електронних публічних закупівель в Україні. Актуальні проблеми державного управління, 2020. С. 50-57.
55. Лец К. Електронний документ: перспективи системних досліджень. URL: <https://shag.com.ua/harkiv-ukrayina-elektronnij-dokument-perspektivi-sistemnihdos.html>.
56. Литовченко І.Л. Інтернет-маркетинг: навчальний посібник / Литовченко І.Л., Пилипчук В.П. К.: Центр учбової літератури, 2008. 184 с.
57. Лігоненко Л. Інтернет-торгівля: стан розвитку та особливості бізнес-планування. Актуальні проблеми економіки. 2003. № 3. С. 43.
58. Маєвська А.А. Електронна комерція і право. Навчально-методичний посібник. Уклад. А.А. Маєвська. Х, 2010. 256 с.
59. Макарова М. Віртуальні підприємства і телеробота як нові соціально-економічні явища. Економіст. 2003. № 12. С. 60-64.

- 60.Макарова М.В. Електронна комерція: [посібник для студентів ВНЗ] / Макарова М. В. К: Видавничий центр «Академія», 2002. 272 с.
- 61.Макарова М.В. Системи електронної комерції: створення, просування, розвиток. Посібник для студентів ВНЗ. К. : ПУЕТ, 2011. 272 с.
- 62.Максимовський А.В. Дослідження програмного забезпечення електронного бізнесу. 2020.
- 63.Марцева І.С. Електронна платформа державних закупівель: проблеми державного управління та практики застосування. Часопис Київського університету права, 2014. С. 377-381.
- 64.Меджибовська Н.С. Електронна комерція. К.: Центр навч. л-ри, 2014. 384 с.
- 65.Меджибовська Н. Перспективи розвитку електронного бізнесу в Україні. Економіка України. 2003. № 6. С. 31-36.
- 66.Місюкевич В.І., Трушкіна Н.В., Шкригун Ю.О. Електронна комерція у глобальному цифровому просторі: нові виклики та напрями розвитку. 2021.
- 67.Міщенко В.І. Електронний бізнес на ринку фінансових послуг / Міщенко В. І., Шаповалов А. В., Юрчук Г. В. К.: Т-во «Знання», 2003. 278 с.
- 68.Мозгова Г., Ляшевська В., Заїка О., Білоконь В. Аналіз стану та тенденцій розвитку електронного бізнесу та електронної комерції в Україні. Вісник Хмельницького національного університету. 2002.
- 69.Назарова І.Я. Можливості та функції електронного документообігу. Економічний простір, 2020. С. 166-170.
- 70.Нефьодов А. Інтернет-магазин: облік витрат на створення та підтримку. Все для бухгалтера в торгівлі. 2004. № 7.
- 71.Нефьодов А. Інтернет-магазин: способи оплати. Все для бухгалтера в торгівлі. 2004. № 7.
- 72.Нижній Т.В. Публічні закупівлі у системі електронного урядування. Інвестиції: практика та досвід. URL: <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=5535&i=21>
- 73.Нікітенко К. Роль електронної торгівлі в підвищенні якості взаємодії держави, бізнесу та суспільства. Економіка та суспільство, 2021. С. 24.
- 74.Новицький А.М. Електронний документообіг як елемент забезпечення правового регулювання становлення інститутів інформаційного суспільства. Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України (економіка, право), 2013. С. 11-20.
- 75.Осика С.Г. Принципи і норми електронної торгівлі / Осика С.Г., Дядьков М.Ю., Осика А.С. К.: УАЗТ, 2000. 268 с.
- 76.П'ятницька Г.Т., Григоренко О.М. Електронна комерція В2С: розвиток у східній Європі, ризики та ефект інституціонального витіснення. Менеджмент та підприємництво в Україні, 2019. С. 122-130.

- 77.Плаксієнко В., Черненко К. Електронний (безпаперовий) документообіг. Електронний цифровий підпис. Economics. Management. Innovations, 2019, 1 (24).
- 78.Плескач В.Л. Електронна комерція: підручник / Плескач В. Л., Затонацька Т. Г. К.: Знання, 2007. 535 с.
- 79.Плескач В.Л. Технології електронного бізнесу. К. : КНТЕУ, 2004. 222 с.
- 80.Плескач В.Л., Затонацька Т.Г. Електронна комерція: підручник. К.: Знання, 2007. 535 с.
- 81.Подскребко О.С., Іванченко Н.О. Інтернет технології у рекламній діяльності підприємства. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки», 2022, 1. С. 100-105.
- 82.Пономаренко Л.А., Філатов В.О. Електронна комерція: підручник / За ред. А.А. Мазаракі. К.: КНТЕУ, 2002. 443 с.
- 83.Попова І.М. Правове регулювання засвідчення копій електронних документів. 2011.
- 84.Посанська О. Електронний документообіг при укладенні трудового договору з надомними працівниками: правовий аспект. Підприємництво, господарство і право, 2016. С. 30-33.
- 85.Похилько С.В., Єременко А.Ю. Необхідність застосування міжнародного досвіду використання кешбеків для електронної комерції в Україні. 2020.
- 86.Правове регулювання електронної комерції. Ірпінь: Нац. ун-т ДПС України, 2008. 236 с.
- 87.Пристемський О., Круковська А., Хелемеря Н. Стадії автоматизації електронного документообігу. EDITORIAL BOARD, 2021, 116.
- 88.Прокопець Л.В., Сторцун К.М., Чуса Г.І. Електронний документообіг в Україні. Економіка та держава, 2021. С. 87-91.
- 89.Пронь Н.О. Вимоги до електронних документів: міжнародна практика та досвід України. Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України, 2012. С. 356-366.
- 90.Садовий М. Система електронного бізнесу: елементи, механізм дії та тенденції розвитку. Банківська справа. 2002. № 1. С. 31.
- 91.Сак Т.В., Ховхалюк Д.О. Електронна торгівля в Україні: стан, тенденції, перспективи розвитку. Маркетинг і цифрові технології, 2020. С. 73-85.
- 92.Симаков В.С. Зміст управління підприємствами електронної комерції як суб'єктами інноваційного підприємництва. Науково-виробничий журнал, 2020, № 6.
- 93.Симоненко К. Топ-20 факторів, які будуть впливати на онлайн-торгівлю в 2020 році. 2021.
- 94.Синявська О. Електронна торгівля в Україні: тенденції та перспективи розвитку. Вісник Харківського національного університету імені В.Н.

- Каразіна. Серія: Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм, 2019. С. 126-132.
95. Ситник І.П., Мельниченко А.І. Системи електронного документообігу в електронному бізнесі. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство, 2015. С. 174-178.
96. Сівко Л.В., Дорохов О.В., Драшкович М. Аналіз характеристик web-сайтів з точки зору забезпечення комунікативної складової бізнес-діяльності підприємств. Системи обробки інформації, 2011. С. 241-244.
97. Смирчинський В.В. Інноваційність електронної торгівлі у логістичній системі державних закупівель України. Проблеми науки. 2007. № 11. С. 28-34.
98. Степанова Л.М. Основи електронного документообігу: навч. посібник / Степанова Л. М., Рассмакін В. Я. К.: КНТЕУ, 2004. 154 с.
99. Гардаскіна Т.М., Стрельчук Є.М., Терешко Ю.В. Електронна комерція: Навчальний посібник. Одеса, 2011.
100. Ткачова Н., Казанська О. Електронна комерція: стимулювання збуту в Інтернеті. EDITORIAL BOARD, 2021, 247 с.
101. Тополевський Р.Б., Дзюбіна А.В., Дзюбіна К.О. Правові засади ведення електронного бізнесу в Україні у контексті юридичної футурології. Юридичний науковий електронний журнал. № 2/2017. С. 44-47.
102. Уварова О.О., Буряковська К.О. Бізнес і права людини: навчальний посібник. Київ: 2019. 324 с.
103. Хижняк О.С. Недоліки електронного бізнесу в Україні і шляхи їх усунення. Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки, 2016. С. 90-94.
104. Хрупович С.Є. Застосування інструментів інтернет-маркетингу під час просування продукції на ринках В2В. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки, 2019. С. 204-208.
105. Царьов Р.Ю. Електронна комерція. ОНАЗ. Одеса, 2011. 112 с.
106. Цивін М. Н.; Дубов Д. В. Віртуальність як властивість електронного документа. Вісник КНУКіМ, 2000. С. 93-97.
107. Чекотовська О.Е. Основні підходи до розуміння категорії електронний документ. Часопис Київського університету права, 2012. С. 134-137.
108. Чепан Ю.Ю., Сирцева С.В. Електронна система публічних закупівель в Україні: особливості функціонування та перспективи розвитку. 2021.

109. Червона О.Ю. Тенденції розвитку електронної комерції. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки», 2020. С. 65-68.
110. Чупріна М.О., Бурий Є.П. Кваліфікований електронний підпис як важлива інновація для діджиталізації бізнес-процесів. Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи, 2021. С. 122-123.
111. Шавлай Н.П. Актуальність впровадження системи електронних закупівель «PROZORRO». Студентський вісник НУВГП, 2016, 1 (6). С. 142-145.
112. Шалева О.І. Електронна комерція. Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2011. 216 с.
113. Шаповал О.Ф. Інструменти комплексного розвитку бізнесу. 2016.
114. Шарапова О.В. Електронний підпис та цифровізація в країнах ЄС. The 13 th International scientific and practical conference «Science, innovations and education: problems and prospects»(July 28-30, 2022) CPN Publishing Group, Tokyo, Japan. 2022. 595 p. 2022. p. 582.
115. Шобаніна О.В. Електронний документообіг. 2021.
116. Шевченко А. Організація електронного документообігу на підприємстві. URL: <https://balance.ua/news/post/organizaciya-elektronnogo-dokumentoorobota-na-predpriyatii>, 2019.
117. Шепель І.В. Порядок видачі та застосування кваліфікованого електронного підпису. 2020.
118. Шкригун Ю.О. «Електронний бізнес», «електронна комерція» та «електронна торгівля»: відмінності й особливості. Управління економікою: теорія та практика: Збірник наукових праць ІЕП НАНУ, 2020. С. 312-325.
119. Ярова І. Інтернет як інструмент просування продукції промислових підприємств. Економіка України. 2006. № 3. С. 48-54.
120. Яценко О.М. Електронна комерція як елемент глобальної торговельної системи. 2019.

12. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

- ✓ Офіційний портал Верховної Ради України - www.rada.gov.ua
- ✓ Офіційне Інтернет-представництво Президента України - www.president.gov.ua
- ✓ Офіційний портал Кабінету Міністрів України - www.kmu.gov.ua
- ✓ Офіційний портал Міністерства юстиції України - www.minjust.gov.ua
- ✓ Офіційний портал Міністерства та Комітет цифрової трансформації України - thedigital.gov.ua

- ✓ Офіційний портал Конституційного Суду України - www.ccu.gov.ua
- ✓ Офіційний портал Верховного Суду України - www.supreme.court.gov.ua
- ✓ Єдиний державний реєстр судових рішень України
www.reyestr.court.gov.ua
- ✓ Institute of Law Technology and Innovation – www.ilti.com.ua
- ✓ IT Ukraine Association – www.itukraine.org.ua
- ✓ Harvard Business School: Higher Education –
www.hbsp.harvard.edu/discipline/general-management
- ✓ Інтернет портал для управлінців – www.management.com.ua
- ✓ Розвиток бізнесу. Кейси - www.management.com.ua